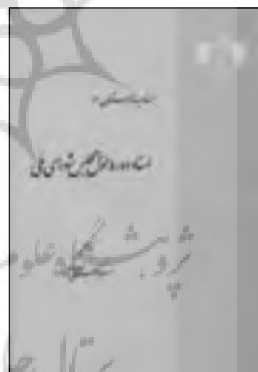

مجلس اول در آینه اسناد

● مراد هرا دی مقدم
کارشناس ارشد تاریخ دانشگاه تربیت معلم

این کتاب شامل مجموعه اسناد آرشیوی بهارستان است که توسط آقای مسعود کوهستانی نژاد بازخوانی و تدوین شده است. از لحاظ زمانی قدیمی‌ترین این اسناد به سال ۱۲۹۶ ق و جدیدترین آن‌ها متعلق به ربیع الثانی ۱۳۲۸ ق اندکی پس از شروع به کار دومین دوره مجلس است. این مجموعه شامل موضوعات متنوعی است که تصویر نسبتاً زنده‌ای از جامعه ایران طی افزون بر سه دهه ۱۳۲۷ - ۱۲۹۶ ق ارائه می‌دهد. تدوین‌کننده بر اساس «تشابه نسبی برخی از اسناد با یکدیگر» آن‌ها را در ذیل هشت عنوان اصلی امتیازات، بریگاد قزاق، روابط ایران و انگلیس، مستشاران و مذاکرات نمایندگان مجلس، انجمن ایالتی و متفرقه، فراهم ساخته است.^۱

بخش اول تحت عنوان «امتیازات» مهم‌ترین عناوین اسنادی این مجموعه سندی است. مجموعه اسنادی که در باب امتیازات تهیه و گردآوری شده شامل مباحث اساسی همچون شیلات، بیمه و حمل‌ونقل، راهسازی، پست، نفت و گاز هستند. در طی سه دهه ۱۲۹۶ - ۱۳۲۷ که از اواخر سلطنت ناصرالدین شاه آغاز و با خاتمه سلطنت محمدعلی شاه به پایان می‌رسد. بخش الف این بخش شامل امتیاز اجاره و تمدید قرارداد کنترات شیلات سواحل شمالی ایران است که به استپان لیانازوف روسی و میکئیلیان داده می‌شود.

در قسمت ب این بخش امتیاز تأسیس اداره بیمه و حمل‌ونقل در ایران در سال ۱۳۰۸ ق به لازارپولیوکوف واگذار می‌شود. قسمت پ بخش مذکور شامل امتیازنامه ساخت راه شوسه از سرحد روس به تبریز الی قزوین است که به بانک استقراضی ایران داده می‌شود. قسمت ت شامل امتیاز حمل محمولات پستی بین تهران - خراسان، تهران - کرمانشاه، تهران - فارس، تهران - همدان، تهران - یزد و تهران - قزوین است که به افراد ایرانی داده می‌شود. قسمت پایانی این بخش شامل امتیازنامه معدن زرنیخ صائین قلعه، نفت، چراغ برق، تخم نوغان، معادن قرچه داغ و امتیاز برداشت محصول کشاورزی اطراف تهران است که به افراد ایرانی و خارجی واگذار شده است.

■ اسناد دوره اول مجلس شورای ملی
■ به کوشش مسعود کوهستانی نژاد
■ کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی؛ چاپ
اول، ۱۳۸۸، تعداد صفحات: ۲۷۲

در ارتباط با ایجاد یک واحد نظامی مشابه با واحدهای نظامی روسی، در ایران منجر به اعزام افسران و درجه‌داران روسی به ایران جهت آموزش، سازماندهی و فرماندهی واحد نظامی‌ای تحت عنوان بریگاد قزاق شد که افزون بر چند دهه، تنها نیروی نظامی مدرن و متشکل موجود در ایران به‌شمار می‌رفت. اسناد ذی‌ربط در مجموعه حاضر عمدتاً در مورد میزان اختیارات و نحوه‌ی فعالیت فرماندهان ارشد روسی و نیز چگونگی اداره داخلی بریگاد، هستند علاوه بر آن‌ها دو سند از فعالیت کلنل لیاخوف در جمادی الثانی ۱۳۲۶ ق شامل تجلیل محمدعلی شاه از وی و نیز صورت‌مخارج انجام شده توسط کلنل نیز ارائه شده است.^۲

در بخش سوم تحت عنوان بانک‌ها اسنادی در خصوص دو بانک شاهنشاهی و استقراضی ارائه شده است.

قسمت الف بخش مذکور شامل امتیاز نامچه بانک شاهنشاهی و مکاتباتی در خصوص مطالبات بانک شاهنشاهی از رجال، مقامات و دستگاه‌های ایران است. علاوه بر آن‌ها دو سند از چگونگی اعطای وام به دولت ایران از سود بانک شاهنشاهی ارائه شده است.

قسمت ب بخش مذکور تحت عنوان «بانک استقراضی روس» شامل مکاتباتی در خصوص مطالبات بانک استقراضی از رجال، مقامات و دستگاه‌های ایرانی می‌باشد.^۳

فعالیت انحصاری مؤسسات بانکی روسی و انگلیسی و به‌ویژه بانک شاهنشاهی در ایران از عوامل مؤثر در وابسته شدن اقتصاد ایران به خاج بود. آن بانک‌ها شبکه گردش مالی و پولی ایران را در کنترل خود داشته و از این طریق کمک بزرگی به تحکیم نفوذ اقتصادی و مالی روسیه و انگلیس بر ایران کردند. اسنادی که در بخش مذکور تحت عنوان مطالبات آن دو بانک

منابع مالی ایران که متکی به اقتصاد تحلیل رفته بود به هیچ‌وجه تکاپوی تأمین هزینه‌های دولت را نمی‌کرد. افزون بر آن هزینه سفرهای پرخرج ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه به فرنگ نیز نمی‌توانست از راه درآمدهای طبیعی دولت تأمین شود، بدین لحاظ واگذاری امتیاز بهره‌برداری از منابع اقتصادی و استفاده‌ی انحصاری از برخی از ظرفیت‌های موجود در ایران به خارجیان، در وهله نخست منبع درآمد مستمری را برای دولت فراهم ساخته و سپس امید پررونق شدن فعالیت اقتصادی در بخش‌های مختلف کشور را ایجاد می‌کرد. ولی علی‌رغم این گمان، در اغلب موارد به دلیل فقدان زیرساخت‌های لازم و نیز عدم توسعه سیاسی و اجتماعی و فرهنگی جامعه، اعطای امتیازات عملاً به نفع گسترش نفوذ اقتصادی و سیاسی کشورهای دیگر و به‌ویژه انگلیس و روسیه در ایران، تمام شد. گسترش فعالیت شیلات در سواحل ایرانی دریای خزر و به دنبال اعطای امتیاز آن نخست به گروهی از سرمایه‌داران روسی و سپس به استپان لیانازوف و میکئیلان عملاً سلطه اقتصادی روسیه در شمال ایران را تحکیم بخشید. همان‌گونه که اعطای امتیاز نفت به ویلیام ناکس دارسی در سال ۱۳۱۹ ق نیز مبنایی برای فعالیت گسترده اقتصادی انگلیس در بخش‌های دیگری از ایران شد. در این میان مقایسه شرایط اعطای امتیازات انحصاری به اتباع خارجه در مقایسه با شرایط اعطای امتیازاتی به مراتب کم اهمیت‌تر به ایرانی‌ها (از جمله امتیازات پستی و امتیاز چراغ برق و آجرپزی در تهران) حاکی از سخت‌گیری دولت نسبت به ایرانی‌ها در مقایسه با اتباع خارجی است.

در بخش دوم اسنادی از چگونگی به‌کارگیری و فعالیت بریگاد قزاق در ایران ارائه شده است. قرارداد دولت ایران با فرماندهان روسیه در قفقاز

میدان توپخانه، بانک شاهنشاهی ایران

قرائت متن افتتاحیه اولین دوره مجلس شورای ملی در حضور مظفرالدین شاه در کاخ گلستان

قرارداد احداث خطوط تلگرافی جدید در جنوب ایران است. این قرارداد در تاریخ ۲۸ جمادی الاول ۱۳۲۸ ق بین دولت ایران و انگلیس منعقد شد و به موجب این قرارداد امتیاز احداث خطوط تلگراف بین برازجان و محمره و بین برازجان و دزفول تا سال ۱۹۴۵ م به دولت انگلیس داده شد.^۴ بخش پنجم شامل هشت نسخه سند احکام قرارداد و تجدید قرارداد مستشاران خارجی است. این اسناد بیانگر فعالیت مستشاران خارجی در دولت ایران می‌باشند.

سند شماره یک حکم تجدید قرارداد موسیو کینه می‌باشد وی مفتش کل گمرکات انزلی بود و در سال ۱۹۰۱ م به استخدام گمرک ایران در آمد و در سال ۱۹۰۴ به موجب این حکم قرارداد استخدام او تا پنج سال دیگر تمدید شد.

سند شماره دو حکم تجدید قرارداد استخدام تعدادی از مستشاران خارجی می‌باشد. بر اساس این حکم در تاریخ ۸ نوامبر ۱۹۰۵ مدت استخدام موسیو ملیتر، موسیو لئو، موسیو ویبیه، موسیو لپش و موسیو کارتر در اداره گمرک به مدت پنج سال تمدید شد.

سند شماره ۳ حکم قرارداد موسیو کله است به موجب این حکم استخدام موسیو کله مفتش کل گمرکات در تاریخ ۲۳ اوت ۱۹۰۷ به مدت سه سال دیگر تمدید شد.

سند شماره چهار تحت عنوان «کنترات موسیو برنارد مدیر کل گمرکات» قرارداد به‌کارگیری مجدد موسیو برنارد بلژیکی «به‌عنوان مدیریت گمرکات» در تاریخ ۲۶ اوت ۱۹۰۷ م است این قرارداد شامل ۸ بند است و به موجب آن استخدام موسیو برنارد تا ۲۰ مارس ۱۹۱۱ م در اداره گمرکات ایران تمدید شد.

از دستگاه‌های دولتی و رجال ایرانی ارائه شده است نمونه‌هایی از قدرت این دو مؤسسه در گستره اقتصادی ایران به‌شمار می‌آیند.

بخش چهارم تحت عنوان «روابط ایران و انگلیس» شامل مکاتباتی در خصوص تعرفه‌های تجاری، جزیره بحرین و قرارداد احداث خطوط تلگراف می‌باشد.

قسمت الف این بخش تحت عنوان «تعرفه تجاری» شامل دو نامه است. در نامه اول اتابک اعظم (در سال ۱۳۱۹ ق) به درخواست انگلیسی‌ها پیرامون دریافت امتیازاتی در جنوب مشابه آنچه که به روس‌ها در شمال اعطا شده پاسخ داده شده است. نامه دوم را مظفرالدین شاه در خصوص درخواست‌های وزیر امور خارجه نوشته است. گفته‌های مظفرالدین شاه در این نامه قابل تأمل است. به‌کار بردن جملاتی مانند «خواهش دارد» و دیگر جملات التماس‌آمیز بر خلاف نظر مظفرالدین شاه که در طی نامه مذکور همواره بر مستقل بودن ایران تأکید می‌کند مفاد مورد بحث بیانگر فروپاشی اقتدار دولت ایران در کوران رقابت روس و انگلیس است و اساس و محور نامه مظفرالدین شاه حفظ ایران در کوران رقابت روس و انگلیس می‌باشد.

قسمت ب بخش مذکور دربرگیرنده مراسلات وزارت خارجه ایران با سفارت انگلیس در باب بحرین است و از اسناد مهم و جالب توجه در این مجموعه سندی می‌باشند.

مکاتبات مزبور از ۱۳۲۳ ق تا ۱۳۲۷ ق بین مظفرالدین شاه و مقامات ارشد ایرانی از یک سو و وزارت امور خارجه انگلیس و سفارت آن کشور در تهران از سوی دیگر انجام شده است و حاکی از نگرش و تلقی مقامات دو کشور به‌ویژه ایران از موضوع بحرین هستند.^۵

قسمت پ بخش مذکور تحت عنوان «تلگراف‌خانه» شامل یک

سند شماره ۵ حکم تجدید قرارداد موسیو هونن است بر اساس این حکم در تاریخ ۱۲ دسامبر ۱۹۰۷ مدت استخدام موسیو هونن رئیس گمرکات بندر جز به مدت سه سال دیگر تمدید شد. سند شماره ۶ حکم تجدید قرارداد موسیو وارنه راننده محمدعلی شاه می‌باشد.

این قرارداد شامل هفت فصل است و در ذیحجه ۱۳۲۵ به امضاء سلطان‌علی وزیر دربار می‌رسد و بر اساس آن مدت قرارداد استخدام موسیو وارونه فرانسوی به مدت سه سال دیگر تمدید شد.

سند شماره ۷ حکم افزایش حقوق دو تن از مستشاران است که بر اساس آن به دستور پادشاه موجب موسیو لولو و مسیو ویبیه کارمند گمرک مرکزی افزایش یافت.

سند شماره ۸ تحت عنوان حکم افزایش حقوق موسیو ویبیه که در آن از موسیو مرنارد مدیر کل گمرکات خواسته شده است که اضافه حقوق را در حق موسیو ویبیه منظور دارد.^۷

بخش ششم تحت عنوان «صورت مذاکرات نمایندگان مجلس شورای ملی» شامل مکالمات وکلای مجلس شورای ملی در روز پنج شنبه ۲۷ رمضان ۱۳۲۴ است. این سند به نحوه مذاکرات نمایندگان مجلس پیرامون موضوعات مهمی همچون استقراض از کشورهای خارجی، تشکیل بانک ملی، انتشار روزنامه، حل مشکل نان می‌پردازد. مذاکرات جلسه مزبور که جزء نخستین جلسات دوره مجلس می‌باشد، نشان‌گر وجود فرآیند تهیه گزارش جلسات مجلس در همان ابتدای تأسیس آن است همچنین بیان‌گر وضعیت مجلس در آغاز کار خود می‌باشد.^۸

بخش هفتم به مکاتباتی اختصاص یافته که در یک سوی آن انجمن ایالتی تبریز قرار گرفته است.

قسمت الف شامل شش نسخه سند در مورد تظلم‌خواهی صاحب‌امتیاز تلفن‌خانه ارومیه می‌باشد. وی شخصی ایرانی به نام حاجی رحمت‌الله بود و پس از گرفتن امتیاز تلفن‌خانه ارومیه با صرف هزینه شش هزار تومان تلفن‌خانه را راه اندازی می‌کند. اما پس از چندی از تعدیبات به خود که با حمایت انجمن ولایتی ارومیه صورت می‌گرفت. از مجلس شورای ملی و انجمن ایالتی تبریز تظلم‌خواهی کرد که با پاسخ دلگرم‌کننده‌ای از سوی آن‌ها مواجه شد.

قسمت ب بخش هفتم شامل هفت نسخه سند مکاتبات کنسول‌های روسیه و انگلیس با انجمن ایالتی تبریز در ماه‌های ربیع الاول و ربیع‌الثانی ۱۳۲۷. ق در اوج محاصره تبریز توسط نیروهای دولتی است. و دربرگیرنده موضوعات مهمی همچون جلوگیری از حمله به منازل خارجیان در آن شهر، ورود غله به تبریز و اعلان برقراری مشروطیت و عفو عمومی از سوی محمدعلی شاه هستند.^۹

بخش هشت این مجموعه سندی به ارائه اسناد متفرقه اختصاص یافته است که شامل سه گزارش با موضوعات مختلف است. سند شماره یک، گزارش اعتمادالدوله طالشی از پاره‌ای از اختلافات مرزی ایران با روسیه در منطقه شمال غربی در فاصله سال‌های ۱۳۲۴ - ۱۳۱۴. ق است.

و کمک مناسبی به شناخت هرچه بهتر این بعد از روابط ایران و روسیه در قبل از انقلاب مشروطه می‌کند.^{۱۰}

سند شماره دوم مکاتباتی در خصوص تداوم پرداخت حقوق میرزاهمدی خان ممتحن‌الدوله از کارکنان وزارت امور خارجه می‌باشد. این سند در مورد فرآیند تهیه حقوق یک مقام عالی رتبه وزارت امور خارجه حائز اهمیت است.^{۱۱}

سند شماره سوم گزارش بسیار زیبای کاربرد از ایران در عشق‌آباد از نحوه استخلاص زنان اسیر ایرانی در نزد ترک‌ها است. یکی از معضلات اجتماعی - سیاسی ایران در دوره قاجار دست‌اندازی قبایل ترکمن صحاری شمال عشق‌آباد به اراضی ایران بود. در این دست‌اندازی‌ها بسیاری از زوار ایرانی عازم مشهد و نیز ساکنین محلی به اسارت برده می‌شدند. دولت ایران حتی‌المقدور اقداماتی را برای بازگرداندن اسراء انجام داد. نمونه این اقدامات تلاش کاربرد از ایران در عشق‌آباد است. او به دستور وزارت امور خارجه از اول سال ۱۳۲۴. ق برای بازگرداندن دختران اسیر ایرانی وارد عمل شد. و موفق شد بسیاری از دختران و زنان ایرانی را از دست ترک‌ها آزاد کند و به ایران برگرداند. گزارش کاربرد از عشق‌آباد نمونه‌ای از عملکرد کاغزاران صدیق و وطن پرست ایرانی در آن شرایط بحرانی است.^{۱۲}

بنا به اذعان تدوین‌کننده این مجموعه سندی اسناد مورد نظر «نه بر اساس انتخاب، بلکه بر حسب تصادف و اتفاق گردآوری و سپس دسته‌بندی شده‌اند»^{۱۳} به همین سبب گوناگونی و تنوع موضوعی آنان مانع از ارایه یک تحلیل جامع و بررسی همه جانبه در مورد آن‌ها می‌شود. بدین لحاظ در بهترین حالت، شاید بتوان آن‌ها را به‌عنوان گزارشات و اسناد پراکنده از وضعیت ایران در طول سه دهه ۱۳۲۷ - ۱۲۹۶. ق قلمداد شود. بدون تردید این مجموعه سندی حاوی اطلاعات در خور و دسته اولی از سه دهه تاریخ ایران است. مطالعه این مجموعه سندی به همراه بررسی اسناد مشابه منتشر شده در دیگر مجموعه‌های سندی کمک زیادی به فهم و درک ابعاد مختلف رخدادهای تاریخی در زمان یاد شده می‌نماید.

پی‌نوشت

- ۱ - کوهستانی‌نژاد مسعود، اسناد دوره اول مجلس شورای ملی، تهران، مرکز پژوهش کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، چاپ اول، بهار ۱۳۸۸، ص شانزده
- ۲ - همان، ص ۱۲۲
- ۳ - همان، ص ۱۶۳
- ۴ - همان، ص ۱۷۵
- ۵ - همان، ص ۱۷۷
- ۶ - همان، ص ۱۹۳
- ۷ - همان، ص ۱۹۹
- ۸ - همان، ص ۲۰۷
- ۹ - همان، ص ۲۲۹
- ۱۰ - همان، ص ۱۳۹
- ۱۱ - همان، ص ۲۴۶
- ۱۲ - همان، ص ۲۴۸
- ۱۳ - همان، ص بیست و یک

توضیح و اصلاح

در شماره ۱۳۹ نشریه، صفحات ۸۱ تا ۸۴ سندی از صنوف و مشاغل عهد رضاشاه، نوشته‌ی آقای محسن روستایی، سندپژوه و کارشناس ارشد اسناد تاریخی سازمان اسناد و کتابخانه‌ی ملی ایران، به چاپ رسید. اصل و جدول این سند به طور ناقص درج شده بود، که بدینوسیله اصلاح می‌گردد:

اعلان

الغای مالیات‌های صنفی و مالیات سرشماری

۱- برطبق قانون مصوب ۲۰ آذرماه ۱۳۰۵، کلیه‌ی مالیات‌های صنفی که در شهرها و قصبات و قراء به هر اسم و رسم دریافت می‌شده و من جمله ۲۶۷ فقره ذیل لغو می‌شوند و از ابتدای سال ۱۳۰۶ از بابت مالیات جاری و بقایا وجهی مطالبه نخواهد شد:

۱- مالیات سماکی ^۱	۵۵- " مالیات صنف شیره بز	۱۰۹- " مالیات صنف کاردرگر	۱۶۳- " پنبه‌فروش	۲۱۷- " لحاف‌دوز
۲- " کلک‌رانی	۵۶- " رداف	۱۱۰- " تنباکو‌فروش	۱۶۴- " پنبه‌فروش	۲۱۸- " مالیات صنف حکاک
۳- " سوخت و تره‌بار	۵۷- " گیوه‌فروش	۱۱۱- " جماعت یهود	۱۶۵- " بقله‌فروش	۲۱۹- " سنگ‌تراش
۴- " ذغال	۵۸- " نقاش	۱۱۲- " پاره‌دوز	۱۶۶- " داغ کرباس و غیره	۲۲۰- " میل‌ساز
۵- " میوه و تره‌بار	۵۹- " باغبان	۱۱۳- " بنکدار	۱۶۷- " کله‌بیز	۲۲۱- " مرغ‌فروش
۶- " باغ میوه و بستان	۶۰- " چلینگر	۱۱۴- " توتون‌فروش	۱۶۸- " نعلبر	۲۲۲- " کتاب‌فروش
۷- " باغ فیلی (?)	۶۱- " زرگر	۱۱۵- " دوافروش	۱۶۹- " ساعت‌ساز	۲۲۳- " صحاف
۸- " حمل روغن	۶۲- " کلیچه	۱۱۶- " کلاه‌مال	۱۷۰- " فوج [کولی‌ها]	۲۲۴- " مطابع
۹- " سرب و باروط	۶۳- " صیاغ	۱۱۷- " خورده‌فروش	۱۷۱- " دلالی ابریشم	۲۲۵- " صنف تیرفروش
۱۰- " داغ کفش	۶۴- " خراز	۱۱۸- " کوزه‌گر	۱۷۲- " مقنی	۲۲۶- " عشور کوره‌بزی
۱۱- " فواکه	۶۵- " بلوارآفروش	۱۱۹- " شانه‌بند و پیوندی	۱۷۳- " حصیرباف	۲۲۷- " پول دود (?)
۱۲- " ماشین پنبه	۶۶- " حلاج	۱۲۰- " دقاق	۱۷۴- " سلاخ	۲۲۸- " اظهارنامه کوره‌بزی
۱۳- " مردارکشی	۶۷- " ریسمان‌باف	۱۲۱- " لیوفروش	۱۷۵- " نشاسته‌ساز	۲۲۹- " پوستین‌دوزی
۱۴- " لش‌کش	۶۸- " مکاری	۱۲۲- " ساغری‌ساز	۱۷۶- " چخماق‌فروش	۲۳۰- " صنف زهلی‌دوز
۱۵- " رسوم کشمش	۶۹- " آینه‌ساز	۱۲۳- " حمامی	۱۷۷- " دهنه‌گر	۲۳۱- " چخماق‌ساز
۱۶- " باج نمک	۷۰- " باروت‌کوب	۱۲۴- " شیلات	۱۷۸- " طایف نیایی	۲۳۲- " چهارشنبه‌بازار
۱۷- " مازوج	۷۱- " پنبه‌دوز	۱۲۵- " نخودبریز	۱۷۹- " صنف خیک‌دوز	۲۳۳- " کرجی و تنکای (لنکای) سواحل (کوچک و بزرگ)
۱۸- " خانات	۷۲- " آسیابان	۱۲۶- " قناد و حلوانی	۱۸۰- " صباغ قدک	۲۳۴- " دوده و دودکوره
۱۹- " عشور نبریز (ترباک، تنباکو، کنیرا و مغز بادام و غیره)	۷۳- " علاف	۱۲۷- " بیوت‌النحل	۱۸۱- " بالوده و بستنی‌فروش	۲۳۵- " صنف تلیس‌دوز
۲۰- " اجازه تجارت	۷۴- " قصاب	۱۲۸- " زارع	۱۸۲- " سکاک	۲۳۶- " چکمه‌دوز
۲۱- " عیدی (?)	۷۵- " طباح	۱۲۹- " صابون‌باز	۱۸۳- " کرباس‌دوز	۲۳۷- " بپله‌دوز
۲۲- " صنف بزاز	۷۶- " نم‌دمال	۱۳۰- " کبابی جیگرکی	۱۸۴- " شیشه‌گر	۲۳۸- " قه‌مه‌ساز
۲۳- " علاقه‌بند	۷۷- " روغن‌گر	۱۳۱- " خورده‌فروش میدان	۱۸۵- " صراف	۲۳۹- " گنج‌بیز
۲۴- " صنف سمسار	۷۸- " کناس	۱۳۲- " بازار	۱۸۶- " حناساز	۲۴۰- " تفنگ‌ساز
۲۵- " مسگر	۷۹- " تخت‌کش	۱۳۳- " شوم‌مال	۱۸۷- " گرجی‌دوز (?)	۲۴۱- " آجیده‌دوز
۲۶- " نعلچینگر	۸۰- " شانه‌ساز	۱۳۴- " میجری‌ساز	۱۸۸- " کاروانسرا‌دار	۲۴۲- " گاوداری
۲۷- " خیاط	۸۱- " بقال	۱۳۵- " خلی‌ساز	۱۸۹- " خراز و سقط‌فروش	۲۴۳- " آب‌پولی
۲۸- " کماچ‌باز	۸۲- " نساج	۱۳۶- " نوارفروش	۱۹۰- " دستمال‌فروش	۲۴۴- " صنف احتسابیه
۲۹- " رزاز	۸۳- " سبزی‌کار	۱۳۷- " سبزی‌فروش	۱۹۱- " قنداق‌ساز	۲۴۵- " دلالی
۳۰- " کوزه‌فروش	۸۴- " تخمه‌فروش	۱۳۸- " عطار	۱۹۲- " میخ‌بر	۲۴۶- " صنف دست‌فروش
۳۱- " پالان‌دوز	۸۵- " دباغ	۱۳۹- " خام‌خر	۱۹۳- " شکر قرمز	۲۴۷- " بلمرانی
۳۲- " چیت‌ساز	۸۶- " چرم‌ساز	۱۴۰- " نجار	۱۹۴- " صنف چوب‌فروش	۲۴۸- " صنف قالی‌باف
۳۳- " شله‌رنگ‌کن	۸۷- " قناد	۱۴۱- " بزاز	۱۹۵- " کاغذفروش	۲۴۹- " سنگ گچ و آهک
۳۴- " دوشاب‌ساز	۸۸- " خباز	۱۴۲- " سمسار	۱۹۶- " ریخته‌گر	۲۵۰- " اجازه سوخت کوره-های آجری و گچ و آهکی
۳۵- " موتاب	۸۹- " طواف	۱۴۳- " ملکی‌دوز	۱۹۷- " بیل‌فروش	۲۵۱- " صنف جولا
۳۶- " انوکش	۹۰- " ابریشم‌گر و گچکوب	۱۴۴- " بوریباف	۱۹۸- " لیاف	۲۵۲- " فولک قصابی
۳۷- " نم‌دمال	۹۱- " سفیدباف	۱۴۵- " سفیدگر	۱۹۹- " گله‌داری	۲۵۳- " صنف گرجی‌باف
۳۸- " نعلبند	۹۲- " پنبه‌فروش	۱۴۶- " پاتیل‌ساز	۲۰۰- " عیدی گله‌داری	۲۵۴- " چوب‌های مصرف شهری
۳۹- " چاقوساز	۹۳- " ریسمان‌باف	۱۴۷- " پوست‌دوز	۲۰۱- " غربتی‌ها	۲۵۵- " اصطخری

۴۰- "خلوایز	۹۴- "شماغ	۱۴۸- "گازر	۲۰۲- "گمرک داخلی پنبه	۲۵۶- "داغ بولی (؟)
۴۱- "آشیز	۹۵- "گاوکش	۱۴۹- "سراج و کفاش	۲۰۳- "چرخ تابی	۲۵۷- "رسوم سفره
۴۲- "عصار	۹۶- "ذغال فروش	۱۵۰- "شیره خانه	۲۰۴- "مراعی خلعت خانعلی	۲۵۸- "صنف خانه دودی
۴۳- "جوراب یاف	۹۷- "موج یاف	۱۵۱- "نفت فروش	۲۰۵- "داروغگی	۲۵۹- "کدخدا (پولی)
۴۴- "شال یاف	۹۸- "بنا و خشت مال	۱۵۲- "کاسه گر	۲۰۶- "معدن سرب	۲۶۰- "لحاف بولی
۴۵- "فخار	۹۹- "تره بارچی	۱۵۳- "چینی بندزن	۲۰۷- "روده تابی	۲۶۱- "سیدصادق بولی (؟)
۴۶- "مفرقه	۱۰۰- "دوات گر	۱۵۴- "آجریز	۲۰۸- "خمسگی به عنوان پنجه	۲۶۲- "پپله وری
۴۷- "آزد فروش	۱۰۱- "فهوچی	۱۵۵- "طراح	۲۰۹- "اجاره پای ستون پنجه علی	۲۶۳- "صنف چموش دوز
۴۸- "آهنگر	۱۰۲- "خراطا	۱۵۶- "اطاق های کاروانسرای مسکونی تجار	۲۱۰- "خاشاک برداری	۲۶۴- "شعرباف
۴۹- "کلاهدوز	۱۰۳- "صندوق بند	۱۵۷- "صنف الاغ شمار	۲۱۱- "نظر داروغه	۲۶۵- "قناویز یاف
۵۰- "سراج	۱۰۴- "کچکوب	۱۵۸- "دکاندار	۲۱۲- "پوستین داروغه و غیره	۲۶۶- "غسال خانه
۵۱- "کفش دوز	۱۰۵- "چادری یاف	۱۵۹- "زردچوبه کوب	۲۱۳- "صنف ماست بند	۲۶۷- "صنف ابریشم تاب و غیره
۵۲- "چرم دوز	۱۰۶- "ظرف فروش	۱۶۰- "کوره بز	۲۱۴- "شیر فروش	
۵۳- "آجیل فروش	۱۰۷- "زھتاب	۱۶۱- "کیابی	۲۱۵- "سیگاری	
۵۴- "خلوای	۱۰۸- "شمشیرگر	۱۶۲- "مالیات صنف قاشق- تراش	۲۱۶- "خشکباز	

[جدول فوق مشتمل بر دویست و شصت و هفت قلم مالیات ضمیمه‌ی ماده‌ی اول قانون مالیات‌های صنفی و مالیات سرشماری بوده و صحیح است.]
(مابقی سند در شماره ۱۳۹ مندرج است)

The image shows a historical document, likely a tax schedule or a list of professions and their associated taxes. The document is written in Urdu and features a decorative border with circular motifs in the corners. At the top center, there is an emblem or seal. The text is organized into columns, possibly representing different professions or categories of taxes. The document is titled "اصناف و مالیات" (Professions and Taxes).